

شماره جلسه: ۱۷۹ درس خارج فقه آية الله نجفی رحمته الله تاریخ: ۱۴۰۴/۰۵/۰۶ دوشنبه

مقرر: مصطفی اله دادی

موضوع عام: مسائل مستحدثه موضوع خاص: بورس و اوراق بهادار موضوع اخص: (۳۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

افزایش سهام

ممکن است یک شرکت سهامی عام یا خاص دنبال افزایش سهام خود باشد که برای این کار می‌تواند راه‌های متفاوتی را در پیش گیرد. این راه‌ها به شرح زیر است.

روش نخست

یک شرکت نیازمند تامین منابع جدید مالی است؛ مثلاً کارخانه‌ای برای ادامه فعالیت خود نیازمند ماشین آلات و تجهیزات جدید یا پیشرفته می‌باشد که باید تأمین شود. این شرکت برای این کار اقدام به فروش سهامش می‌کند ولی حق تقدّمی را برای با سهامداران قبلی قرار می‌دهد و به آنها یک فرجه زمانی برای پذیرهنویسی می‌دهد. سهامدار قبلی یک شرکت برای اینکه درصد سهامش باقی بماند، باید اقدام به خرید این سهام جدید کند؛ و در غیر اینصورت درصد سهامش کاهش می‌یابد که گاهی ممکن است امتیازاتی را که قبلاً داشت از دست بدهد. اگر این سهامدار سهام جدید را بخرد می‌تواند درصد خود را حفظ کند. او می‌تواند سهام بیشتری بخرد تا درصد بیشتری را

در شرکت کسب کند. ممکن است این سهام بیشتر به قیمت بازار خریداری شود نه قیمت حق تقدم.

بنابراین شرکت مذکور با فروش این سهام اقدام به توسعه فعالیت خود و افزایش منابع مالی می کند.

به عبارت دیگر در این روش، افزایش سهام، نیازمند تأمین منابع جدید است و شرکت اولویت در تهیه آن را برای سهامداران فعلی قرار می دهد؛ به این صورت که اوراقی تحت عنوان «اوراق حق تقدم سهام» در اختیار آنان قرار می گیرد؛ سهامدار در مدت زمان مجاز برای معاملات این اوراق (مثلاً ۲ ماه) - که به آن «مهلت پذیره نویسی» گفته می شود - می تواند مبلغ اسمی سهام را در مدت مقرر به شرکت پرداخت نماید و به مدیر عامل یا هیأت مدیره شرکت سهامی وکالت یا اذن دهد که دارایی های لازم برای افزایش سهام را به طور مشاع خریداری نمایند. به دلیل اینکه سهام داران یک شرکت، خواهان حفظ حقوق، منافع و موقعیت خود در شرکت هستند، این انتظار را دارند که بعد از افزایش سهام شرکت، درصد مالکیت خود در شرکت را نسبت به قبل از افزایش سهام حفظ کنند و در صورت انتشار سهام جدید نسبت به سایر خریداران اولویت داشته باشند؛ به این اولویت در خرید سهام نسبت به سهامداران جدید، «حق تقدم خرید سهام» گفته می شود و از آنجا که معمولاً قیمت پیشنهادی واگذاری سهام شرکت، کمتر از قیمت بازار سهام است، سهامداران از این حق تقدم استفاده می کنند. چنانچه پس از اتمام مهلت پذیره نویسی، سهام دار از حق تقدم خود استفاده نکند، شرکت این حق را حسب وکالت یا اذنی که از سهام دار دارد در بورس به دیگری واگذار می کند و مبلغ حاصل از آن را بعد از کسر کارمزد به حساب سهام دار واریز می نماید. حال سؤال آن است که آیا سهامدار می تواند این حق تقدم و اولویت را به دیگری بفروشد؟ در پاسخ باید گفت: چنین کاری اشکالی ندارد. البته این مسئله سیال است و

در همه مواردی که حق اولویت شرعی - مثل حق امام راتب حق تحجیر، اولویت مکان نماز - یا حق اولویت قانونی - مثل فروش امتیاز سهام - یا اولویت عرفی در میان باشد جاری است.